

II. A kincstári kamatozó pénztári jegyek.

A keleti vasuti másodkibocsátású elsőbbségi kötvények, melyeknek kamatozása és beváltása az állam által biztosított — ennek folytán már most szintén állampapírok jellegével bírnak s ugyane sorozatba foglalandók.

II. A mi az országosan ovadékképesekül nyilvánított és elfogadható értékpapírok megjelölését illeti: egyelőre csak a magyar földhitelintézet zálogleveleit tekintem közjegyzői biztosítékul elfogadhatóknak — míg t. i. más hasonló pénzügyi jogviszonyai törvény útján fognak szabályoztatni.

Budapest, 1875. június hó 28. án.

Perczel.
m. kir. igazságügyminister.

V.

20149 sz./I. M.

Hogy a kisbirtokosok földhitelintézeti záloglevelei közjegyzői biztosítékul elfogadhatók.

Folyó évi június hó 28.-ról 2133 sz./I. M. E. rendeletem kapcsában kijelentem, hogy a magy. kisbirtokosok földhitelintézetének zálogleveleit is oly értékpapíroknak tekintem, melyek kir. közjegyzői biztosítékul elfogadhatók.

Budapesten, 1875. évi július hó 13. án.

Perczel Béla.

FOLYÓIRAT

a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

A magyarországi királyi közjegyzők közlönye.

→ Kiadja a magyarországi kir. közjegyzők országos egylete. ←

Szerkeszti Dr. CHARMANT OSZKÁR fumei kir. közjegyző,

Előfizetési ár
egész évre 5 forint, félévre 3 forint

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Fiume Riva Szápáry 8 sz. a.

Megjelenik havonként egyszer.

TARTALOM: Az örökösödési eljárás életbe lépésének hatása a kir. közjegyzőkre. — Az örökösödési eljárás 94. §-a. — Az új örökösödési eljárás 62. és 63. §§-ai. — A közjegyző helyettesítése. — Érvénytelen közokiratok. — Kérdések. — Vegyesek.

**Az örökösödési eljárás életbe lépésének hatása
a kir. közjegyzőkre.**

Ezen eljárás életbelépése óta — két hó alatt — azt hiszem, minden közjegyző, de különösen a provinciális közjegyzők, határozott fogalmat szerezhettek maguknak arról, hogy előnyös-e az existenciájukra nézve ezen eljárás, vagy sem, — szaporítja-e teendőiket és növeli-e jövedelmüket, vagy sem?

A törvény, az eljárást tekintve, kétségtelen hogy előnyös a közjegyzőre nézve is, mivel hogy ennek megadtá a módokat arra, hogy ezentúl a legbonyolultabb hagyatékot is képes leendő befejezni, a zilált telekkönyvi állapotokat a felek közönyössége vagy rosszakaratú ellenkezése daczára is rendezni.

Nem lehet kétségbe vonni azt sem, hogy a közjegyzők kezeibe legalább is megegyszer annyi hagyatéki ügy kerül elintézés végett, mint eddigelé, de a munka meg legalább is háromszor annyi leendő s aránylag költségesebb, mint eddigelé, mert a különféle joghatálylyal eszkozöndö idézések az összes felek részére, az ügygondnoki kinevezések, a mindannyiszor felveendő tárgyalási jegyzőkönyvek és a tényleges birtoklás alapjáni eljárások keresztülvitele témérdek uj s költségés munkával szaporítja a közjegyzők teendőit.

De hát az a kérdés, hogy mindezen megszaporodott munka elvégzéseért honorálva lesz-e tisztességesen a közjegyző, vagy sem?!

Ezen kérdésre — sajnos — az a feleletem, hogy adtál uram Isten esőt, de nincs benne köszönet!

A tárgyalási díj ugyan fokozatosan nagyobb az eddiginél, de, ha levonjuk abból a táblás kimutatáshoz szükséges hiteles másolatok díját, akkor 3—4 forinttal fokozatosan kisebb a díj az eddiginél.

Ezen új díjszabályzat csak a fővárosi közjegyzőkre előnyös a hol igen sok nagy hagyaték van, de a vidéki közjegyzőkre, a hol az 1000 frton aluli hagyaték a legtöbb, határozottan hátrányos.

De szolgáljanak felvilágosításul a példák.

Egy helyben tartott 500 frt. értékű hagyatéki tárgyalás után a díj jelenleg 5 frt.

Eddig, az igaz, csak 3 frt. volt, de a haláleseti ív, leltár, jegyzőkönyv s esetleg végrendelet hiteles másolatainak díja kitett átlag 4 frtot, tehát az összes díj volt 7—8 frt, vagyis 3—4 frttal több a jelenleginél. Ha pedig bonyolodott volt az ügy, mely többszöri tárgyalást igényelt, akkor kétszeres tárgyalási díj állapított meg a közjegyző részére, sőt a számszerinti osztályért és bírói megbízásokért még külön díja járt, míg most ezeket mind ingyen tartozik a közjegyző teljesíteni. Egy 1200 frtos hagyatéknál eddig kitett a közjegyző díja 16—18 frtot, míg most 12 frtot.

De hát erre az a felelete a laikusok és optimistáknak, hogy a hiányt majd pótolni fogja a hagyatéki ügyek megkétszerezett száma.

Véleményem szerint nem pótolhatja, mert a kevesebb díj mellett még egyszerannyi munkaerő szükséges, ha pontosan és lelkiismeretesen meg akar felelni a közjegyző azon feladatnak, melyet az új törvény eléje szab.

De ez még mind semmi! Nem ebben találok én a vidéki közjegyzők sérelmét, hanem az életbeléptetési rendeletben.

Ugyanis ennek 44. §-a azt rendelí, hogy a hagyatéki ingatlanokat *forgalmi értékiik szerint csak az esetben kell becsülni, ha ezen becsüt valamelyik érdekelt fél kéri*, különben pedig, az 1881. évi LX. t.-cz. 148. §-a szerint, a 100-szoros, illetve 200-szoros adó után számítandó a becsérték.

Tudjuk jól, hogy nem csak a köznép, de még az értelmesebb osztály nagy részénél is a fötörekvés odairányul a hagyatéki vagyon

leltározásánál, hogy a becsértéket az örökösödési illeték kevesbitése végett a minimumra szorítsa le.

Már most kérdem, hogy melyik örökös lesz oly félkegyelmű, a ki a *községi jegyző s közjegyző díjar emelése, vagy nagyobb illeték fizethetése végett külön becsüt fogjon kívánni?!*

Továbbá kérdem, hogy melyik községi jegyző, vagy közjegyző lesz oly lelkiismeretlen hogy önérdékből, vagy kapzsiságból fel ne világosítsa az örököst a törvény által nyújtott kedvezményről!? Azt hiszem egy sem, — mert hiszen, ha ezt nem tennék, akkor méltán kitennék magukat azon vádnak, hogy az örökösöket félrevezették, mondhatni: rászedték, — s a mint a díjak s a nagy százalék fizetésére kerülne a sor, találkozónék elég olyan egyén, a ki a károsodott felet felvilágosítaná félrevezetéséről.

Ha már most, tekintve azt, hogy a bíróság — legalább nálunk — minden egyes leltár záradékában megkívánja annak a körülménynek bevezetését, hogy kérte-e valaki az érdekeltek közül különösen a becslést és ki, vagy kik, és ezen körülményt az illető felek aláírásával kívánja bizonyíttatni; már első sorban a községi jegyző, előljáróság és a közgyámnak áll hivatalos kötelességében az örökösöket a különböző becsü jogkövetkezményeiről felvilágosítani, kitanítani; mely után kétségtelen, hogy oly kisértékű hagyatékok kerülnek a provinciális közjegyzők hatáskörébe tárgyalás végett, hogy ezek felénél legalább is reá kell fizetni a közjegyzőnek.

Hozok fel egy pár példát, mely új év óta már irodámban előfordult.

I. Kern Pál hagyatéka a leltár szerint s az adóbecsü útján volt becsülve

- 1. egy ház . . . . . 395 frt.
- 2. egy homokszöllő . . . . . 30 »
- 3. » » . . . . . 63 »

összesen 488 frtra.

Járt érte 5 frt. díjam. A tárgyaláskor eladatott a ház 2250 frtért s a két szöllő 650 frtért, s így a forgalmi érték volt 2900 frt, mely után járt volna 20 frt. díjam.

II. Nagy József hagyatéka, 1/4 telek, az adóbecsü útján leltározatott 630 frt. értékben, mit az örökösök osztatlanul közösen vettek által. Nálunk 1/4 telek minimális, mondhatni: alku nélkül!

elfogadott becsértéke 2000—2200 frt. Tárgyalási díjúi kaptam 8 frtot és járt volna 20 frt.

Ilyen aránytalanságot mutat minden egyes leltári vagyonnak az adó útjáni becsértéke a valódi forgalmi értékkel szemben.

Felhozom ezen példák után, hogy a közgyám a kiskorúak érdekéből egy esetben kívánta a leltárban a külön becsút, de azóta vége a becsületének, majdhogy meg nem kövezik, hogy nem a kiskorúak, hanem a jegyző, közjegyző és a kincstár érdekében járt el.

Ilyenek tehát a provinciális közjegyzők kilátásai ezen kecsegtetőnek látszó törvény életbe lépte után, úgy, hogy ha tekintetbe vesszük az új eljárással összekapcsolt munkaszaporulatot, az irodai személyzet számának elkerülhetlen emelési szükségét s ennek költségeit, lehetetlen, hogy a provinciális közjegyzők a hagyatéki ügyekből, melyre pedig existenciájuk egyedül alapítva van, ily csekély díjazás mellett megélhessenek.

Megjegyzem még végül, hogy nagyon csodálom, miszerint a Pénzügyminiszterium figyelmét kikerülte ezen, a Bel- és Igazságügy-ministerium által kibocsájtott rendelet 44. §-a!

Eddigél épen arra volt rendelet, hogy a kincstár megrövidítésének elkerülése végett a leltározó közeg az ingatlanok forgalmi értékét is tartozik a leltárban kitüntetni és most épen ennek határozott ellenkezője rendeltetett.

A kincstár, a mit veszít az örökösödési illeték ily módoni megkevesebbedésével, milliókra fog rúgni, mert eddig az adóhivatal a legtöbb esetben a forgalmi érték után, mely rendszerint jóval nagyobb az adóértéknél, szabta ki az illetéket, ezentúl pedig a forgalmi érték vele nem is lesz közölve.

Észrevételeimet ajánlom a kartársaknak, a közjegyzői kamaráknak és a magas össz-ministeriumnak is becses figyelmébe.

Hagyományos Károly
paksi kir. közjegyző.

Az örökösödési eljárás 94. §-a.

Jogi fejlődésünk visszahanyatlásának oka és bizonyítéka ez a törvényszakasz. Tartalma a következő: A hagyatéki bíróság bejegyezhetik abba, hogy az ingatlan az örökhagyó nevére közvetlenül a

vásárló nevére kebeleztessék be az eladó örökös mellőzésével és ez a beleegyezés — a törvényben biztosított bírói szabadság helyes magyarázatából kifolyólag — természetesen *meg is tagadható*. Édes apám hagyatékából az engem megillető $\frac{1}{3}$ -ad rész jutalékomat eladtam Kis Pálnak; vajjon ez a jutalék *apám nevére átírató-e egyenesen Kis Pál vevő nevére telekkönyvileg*: az a hagyatéki bíróság engedélyétől függ, *még akkor is, ha magam mint eladó-örökös nagykorú vagyok*, kiskorúak eladását a gyámhatóság és nem a hagyatéki bíróság ellenőrizvén.

Ez a törvényszakasz kiskorúságba helyezi a nagykorúakat is; indokolatlanul korlátozza az állampolgárok legkitünőbb jogát (jus eminens), a tulajdon feletti szabad rendelkezést és mindenek fölött beláthatatlan zavaroknak a szülőanya azon kívül, hogy a hagyatéki eljárás rendén bírói önkény alá hajtja a közjegyzőt és az egyezkedő nagykorú örökösök szabad rendelkezési jogát.

Megmutatom én annak az iránynak kiindulási pontját, mely létrehozta ezen veszedelmes szakaszt: semmi más az, mint a mai reformátorok által alaposan félreértett magyar nemzeti geniusznak újból való erőszakos feltámasztása.

Magyarországon tulajdonképen sohasem volt hagyatéki eljárás 1848-ig; azután a legelső, a Bach korszakban, nem más, mint az osztrák hagyatéki eljárás.

Magyarországon a jobbagynak nem volt ingatlana, ennek nem kellett telekkönyvi bekebelezés, ha lett volna is telekkönyv; az ingatlanokat csak nemes emberek bírhatták, de miként? Az adományi javak természetéből folyt s az adománylevelek tartalmából jogilag következett az adományjavak átháramlásának sorrendje. Nem a telekkönyv határozott, sem nem a bíróság az ingatlan vagyon átruházásának kérdésében, hanem az adománylevél tartalma; ha ettől eltért valaki, akkor a vagyont veszítette el. Ilyen helyzetben nem is volt szükség egyáltalában hagyatéki eljárás szervezésére és nem is gondolt arra előbb Magyarország parlamentje soha, míg 1848-ban el nem töröltetett a javak adományi természete, míg a vagyontorgalom ilyenén felszabadítása szükségessé nem tette azt már a politikai kiegyezés kezdetén.

Volt ellenben Magyarországon mindig és pedig meglehetősen organikus apparátussal ellátva közönséges gyámügyi eljárás, melynek feladata volt a kiskorúak vagyonának kezelésére felügyelni. Itt min-

dig a hatóságtól függött minden jogi és gazdasági cselekmény helybenhagyása vagy megtagadása. Ezt az eljárást zavarta be a címűl kitett 94. § a hagyatéki eljárásba, hogy a nemzeti geniusz fényének csillogásától ragyogjon minden olyan halandó előtt, ki többre becsüli a haldokló géniust a rohamosan haladó világ célszerűségi törvényeinél. Ez nem jó irány!

Az említett 94. § tartalmát helyesen distingválva meg kell különböztetni öt dolgot előre:

1. valóságos hagyatéka-é az ingatlan az örökhagyónak,
2. valóságos örökös-é az örökös,
3. nagykorú-é az örökös és
4. kiskorú-é az örökös, végül
5. az örökös eladhatja-é s a vevő megveheti-é tőle örökrészt?

Minden józan okosság szerint a hagyatéki bíróság hatáskörébe tartozik megvizsgálni, ellenőrizni, hogy csak az örökhagyó valóságos hagyatéka irassék leltárba, hogy csak a valóságos örökös konkurálhasson az örökséghez, hogy a kiskorú cselekményét gyámhatósági jóváhagyáshoz utasítsa; de azt a világon semmiféle ok nem mondja szükségesnek, hogy a nagykorú örökös, az igazi örökös, örökrészt el ne adhassa s ez a nagykorú vevőre egyenesen bekebelezhető ne legyen mindenféle jóváhagyás nélkül.

Világos contradictio van a 94. § tartalmában: ha a hagyaték-bíróság tisztába hozta — a mi legelső kötelessége — a hagyatéki vagyon miségét és mennyiségét, valamint az örökösök kilétét, akkor az örökös további rendelkezéséhez nem lehet semmi szava; ha pedig vannak még más személyek is, kiknek érdeke bizonytalan, kik örökösök lehetnek is, nem is és ezért szükséges az eladáshoz a bejegyzés vagy annak megtagadása: ekkor a hagyatéki bíróság nem csinált semmit, nem tisztázta az örökségi kérdéseket, hanem e helyett teremtett egy függő helyzetet, mely semmivel se rosszabb a hagyaték rendezetlen voltánál. Miféle hagyatéki eljárás az, mely az apám örökségét nekem függéként mutatja meg és egyúttal elzár az a fölötti szabad rendelkezéstől?

Ha tisztázta a hagyatéki bíróság a hagyatéki kérdéseket, úgy, a mint kell, akkor kizárólagos jogot nyer az örökös, mely fölött szabadon rendelkezhetik és ezen szabad rendelkezési jogot csak legkevésbé is korlátozni nem állhat hatalmában semmiféle hagyatéki bíróságnak mindaddig, míg jogállamban kell élnünk; ha pedig

nem tudjuk, hogy mi a hagyaték és hogy ki az örökös biztosan: akkor nem tisztáztuk még az örökségi kérdéseket, a hagyatéki bíróság nem felelt meg feladatának.

Veszedelemes surrogatum ez a 94. § az eljárás hibáinak orvoslására és azonkívül teljesen fölösleges is. Ha a hagyatéki bíróság rosszul teljesítette feladatát, fegyelmileg kell szorítani kötelességének pontos teljesítésére; ha valamelyik érdekelt megkárosítva lett netalán az eljárás által, ott van az elévülési idő (3 év), mely alatt az osztályt felforgathatja, a hibát pótolthatja, de arra épen semmi szükség sincs, hogy a hagyatéki bíróság a 94. § ra támaszkodva megakassza a hagyatéki eljárás befejezését és korlátozza a nagykorú állampolgárok szabad rendelkezését.

Nem csak egyszerű idealis elmefuttatás a mit el mondták, mely nincs egy cseppet is híjával a logikus okoskodásnak, hanem realis megfontolás eredménye; mert biztosan el lehet mondani, hogy a különben jó törvénynek célszerű szakaszai közzé bujt rossz §§-ai sorában egy sincs eredményében oly elhibázott, mint ez a 94. §.... Mennyire fogja ez szekirozni a közjegyzőket és az örökösöket, mennyire elfogja nyújtani a hagyatéki eljárás befejezését!!! A gyakorlati élet napról-napra jobban bebizonyítja aggodalmam jogosultságát.

*Böhm László
ügyvéd.*

Az új örökösödési eljárás 62. és 63. §§-ai.

Ha az összes királyi közjegyzők az 1894: XVI. törvénycikk 62. és 63. §§-ait úgy fogják interpretálni, mint azt a pécsi kir. közjegyzői kamara tette és a nevezett kamara által megállapított szabályokat szigorúan követni fogják, akkor az örökösök, nevezetesen azok, kik a kir. közjegyző székhelyétől távol laknak, az új örökösödési eljárástól nem nagyon lesznek elragadtatva, sőt azt fogják találni, hogy annak némely intézkedései a méltányossággal, de még az igazsággal is ellenkeznek.

Az 1894: XVI. törvénycikk 62. §-a szerint. «Az az örökös, a ki szabályszerűen meg volt idézve, de meg nem jelent, ha örökösödési joga és annak hányada nem vitás, a tárgyalást vezető kir. közjegyző által az őt illető és az örökösök által elősmert hányad-

nak közlése mellett egy újabb határnapra idézendő azzal, hogy, ha személyesen vagy meghatalmazottja által meg nem jelenik, a tárgyalást az ő távollétében is meg fogják tartani».

A 63. § szerint pedig, «ha a meg nem jelent örökös örökösödési igényét a megjelent örökösök el nem ismerik: a meg nem jelent örökös a tárgyalást vezető kir. közjegyző által egy újabb határnapra azzal idézendő meg, hogy meg nem jelenése esetében igényét a hagyaték tárgyalása során nem fogják figyelembe venni».

A pécsi kir. közjegyzői kamara által elfogadott szabályzat szerint, ha az első tárgyaláson valamennyi örökös meg nem jelent, a kir. közjegyző csak a leltárt, továbbá az örökösöket és azok jogcímét állapítsa meg, egyebet azonban ne tegyen, hanem a megjelent örökösöket azután szépen küldje haza.

De ha a kir. közjegyző egyebet nem tehet, ha nevezetesen a megjelent örökösöket örökösödési nyilatkozattételre fel nem szólíthatja és a tett nyilatkozatot a jegyzőkönyvbe fel nem veheti, honnan fogja a kir. közjegyző tudni, hogy a megjelent örökösök elismerik e egyáltalában a meg nem jelentnek örökösödési jogát, illetve annak hányadát?

Már pedig ezt a kir. közjegyzőnek okvetlenül már az első tárgyaláson kell megtudni, miután a meg nem jelent örökös részére kibocsátandó második idéző végzésben egyszersmind az örököstársai által elősmert örökösödési hányad vele közlendő, esetleg értesítendő, hogy örököstársai az ő, a meg nem jelent örökös, örökösödési igényét el nem ösmerték.

Látszik ebből, hogy nem elég az első tárgyaláson «csak a leltárt, az örökösöket és azok jogcímét megállapítani,» hanem szükséges a megjelent örökösök örökösödési nyilatkozatát is felvenni.

Ha már most az első tárgyaláson megjelent örökösök örökösödési nyilatkozatot tettek, kérdem, miért kellene őket, ha osztályeszközlése nincs szándékokban, egy meg nem jelent örökös miatt újból megidézni? Tegyük föl, hogy az első tárgyalásra megidézett öt örökös közül négyen megjelentek és a hagyatékot maguknak és meg nem jelent örököstársuknak osztatlanul öt egyenlő részben átadatni kérték, mi szükség van arra, hogy a négy, örökösödési nyilatkozatot már tett örökös újból megjelenjen? Csúppán azért, hogy hallják, hogy örököstársuk az általuk tett örökösödési nyilatkozathoz hozzájárul, vagy, hogy lássák, hogy örökös-

társuk a második idézést is semmibe vette, és ismét szépen otthonn maradt, míg ők a hosszú, fárasztó és költséges utat másodízben is megtették?

«Azért kell az első tárgyalásnál jelenvolt örökösöket a második tárgyalásra is megidézni, mivel ezt a törvény rendeli» — fogják erre azok válaszolni, kik az új örökösödési eljárás 62. és 63. §-ait úgy interpretálják, mint ezt a pécsi kir. közjegyzői kamara tette.

Szerény nézetem szerint azonban e törvényt magyarázat téves. Sem a 62. sem a 63. szakaszban nincs kimondva, hogy a második tárgyalásra az összes örökösök újból idézendők. Ott csak arról van szó, hogy «az az örökös, ki szabályszerűen meg volt idézve, de meg nem jelent (tehát csak ő) egy újabb határnapra idézendő.» A 62. §-ban előforduló azon kifejezésből «a tárgyalást az ő távollétében is meg fogják tartani,» — illetve a 63. § azon szavaiból «hogy meg nem jelenése esetében igényét a hagyaték tárgyalása során nem fogják figyelembe venni» — nem lehet azt következtetni, hogy az első alkalommal jelen voltak a második tárgyaláson is jelen kellene lenni.

Pedig nem kell. Mert, ha meg nem jelennek, az sem baj, miután ez esetben — és ezt a pécsi kir. közjegyzői kamara által elfogadott szabályzat is elősméri — a tárgyalás nélkülök is meg tartható.

Ha tehát nem kell az első tárgyaláson jelenvolt örökösöknek a második tárgyaláson is jelen lenni, nem is kell őket arra megidézni. Ez az én szerény nézetem.

E kifejezések tehát «hogy a tárgyalást az ő távollétében is meg fogják tartani» — «hogy meg nem jelenése esetében igényét a hagyaték tárgyalása során nem fogják már figyelembe venni» — nem jelentenek és nem jelenthetnek egyebet, mint azt, hogy az első tárgyaláson jelen nem volt, most másodízben megidézett örökös részére kitűzött ezen újabb tárgyalás minden viszonyok közt meg fog tartatni, akár jelenik meg az örökös, akár nem. Ha megjelenik, örökösödési nyilatkozata a jegyzőkönyvbe felvételük, ha pedig nem jelenik meg, akkor a tárgyalás abból fog állani, hogy a tárgyaló kir. közjegyző az általa felveendő tárgyalási jegyzőkönyvben constatalni fogja, hogy a már egyszer megidézve volt és most másodízben megidézett örökös ezen újabb határnapra sem jelent meg.

Azért tehát, mivel a törvény határozottan nem rendeli, hogy az első tárgyaláson jelen volt örökösök a meg nem jelent örökös-társukkal együtt egy újabb határnapra idézendők, mivel, ha azok mégis megidézettek volna, de meg nem jelentek, azért a tárgyalás megtartandó és befejezendő, mindebből mást következtetni nem lehet, mint azt, hogy a törvény, ha csak osztály eszközlése nem czéloztatik, az első tárgyalásnál jelen volt és örökösödési nyilatkozatot tett örökösök másodszori idézését szükségesnek nem tartja.

És ezt — eltekintve a fentebb kifejtett indokoktól — főleg azért hiszem, mivel lehetetlen k tartom, hogy a törvény a pontosságot, az engedelmességet, a hatóság iránti tiszteletet büntetéssel sújtani kívánta volna.

Már pedig büntetést képezne azokra nézve, kik sok esetben a járás legtávolabbi községéből, időt, fáradságot és költséget nem kimélve, az első idézésre pontosan megjelentek, ha azok minden kihallgatás nélkül azzal küldetnének haza, hogy szíveskedjenek más-kor ismét ide fáradni.

Ha ezek a szegény visszautasított emberek azt fogják kérdezni, hogy miért? — válaszúl nekik nem adhatunk egyebet, mint hogy: «mert eléggé együgyűek voltatok az idézést lelkiismeretesen megfogadni, míg örökös-társatok — ki esetleg nem is oly messze, hanem helyben lakik, — semmibe sem vette azt. Ezért kell benneteket megbüntetni, amazt pedig megjutalmazni, amennyiben kényelme számára új határidő lesz kitűzve.»

Ilyen eljárást a törvény nem contemplálhatott, ovakodjunk tehát azt a gyakorlatban alkalmazni és meghonosítani, mert az nemcsak a méltányossággal, hanem az igazsággal is ellenkezik.

Vannai Gyula
lippai kir. közjegyző.

A közjegyző helyettesítése.*)

A közjegyző a hatásköréhez tartozó munkálatoknak a teljesítésére segédszemélyzetet tarthat, a kik azonban — a helyettesek kivételével — nem önállóan, hanem a közjegyző felügyelete alatt és felelőssége mellett működhetnek csupán. A helyettes is csak akkor

*) Dr. Blum Béla most megjelent kommentárjából.

működik önállóan, ha a közjegyzőt a kamara előzetes beleegyezésével vagy rendeletére tényleg helyettesíti. A jelölt és a helyettes a törvény által megszabott minősítéshez vannak kötve és a kamara felügyeleti hatalma alatt állanak (novella 39. §). Ellenben az írások minden minősítéstől menten, csupán a közjegyzőnek vannak alárendelve s a kamarához őket semmi sem köti.

A jelölt hatásköre nagyon korlátolt. A közjegyző sajátlagos hatásköréből semmit, átruházott hatáskörének is némely funkcióit végezheti csupán (novella 4. §.). A helyettes hatásköre ellenben felöleli a közjegyzőnek mind a két hatásköréhez tartozó teendőit, de csak arra az időre, a melyre a helyettesítés kiterjed. A közjegyző és a helyettes működése ugyanis a sajátlagos hatásköréhez tartozó teendőkben a törvény 24. §-a szerint egymást kizárja. Egy és ugyanazon időben a kettő ilyenmű teendőket nem végezhet. Ez azonban nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy a helyettesítés akár csak egy órára, avagy még eánél is rövidebb időre terjedjen. E részben a novella 6. §-a megkülönböztetést tesz olyan helyettes között, a ki a közjegyzőt a kamarának «esetről-esetre» adott «előleges» beleegyezése alapján helyettesíti és olyan helyettes között, a kit a közjegyző már «előzetesen» mint olyat jelentett be a kamarának, a ki őt «távollét vagy betegség» esetében helyettesíteni fogja. Az előbbi esetben — a melyet *rendkívüli* helyettesítésnek nevezhetünk — a közjegyző a kamara előleges beleegyezését köteles kérni, hogy egy bizonyos időtartamra őt valaki helyettesíthesse. «E végre köteles a közjegyző a helyettes nevét és lehetőleg a helyettesítés időtartamát a kamarának bejelenteni.» A kamara e kérvényre hozott határozatában dönt a fölött, hogy a megnevezett egyént helyettesítésre elfogadja-e vagy sem, s ha elfogadja akkor annak a helyettesítésére «külön igazolványt állít ki». Az ilyen helyettesítés mellett természetesen el nem képzelhető az az eset, hogy a helyettesítés csak egy órára, avagy csak egy napnál rövidebb időre terjedjen. A másik esetben azonban, ha a közjegyző a kamarának már előzetesen bejelentette az ő *rendes* helyettesét, a ki őt távollét, vagy betegség esetében helyettesíteni fogja, s a kamara ezt a helyettest ily minőségben elfogadta, a közjegyző nem köteles a helyettesítés minden egyes esetéhez a kamara «előleges beleegyezését kérni, hanem elég» a helyettesítés szükségének a bekövetkeztét és annak a megszűntét a kamarának esetről-esetre bejelenteni, a mit termé

szetesen utólag és megtehet. Ily helyettesítésnél, ha a közjegyző távollét által akadályozva van sajátlagos hatáskörében működni, kétségtelen, hogy az ő rendes helyettese őt, hacsak egy órára is, a kamara «előleges beleegyezésének» a megadása nélkül is helyettesítheti; mert hiszen a kamara az előzetesen bejelentett helyette t már egyszer mindenkorra elfogadta. A helyettesítés szükségének bekövetkeztét és annak a megszüntét tehát a közjegyző a kamarának utólag is bejelentheti. A novella 6. §-ának az első bekezdésében a kamara «előleges beleegyezését» csakis a rendkívüli helyettesítés esetében követeli meg. A rendes helyettesről szóló harmadik bekezdésében a kamara «előleges beleegyezését» épen a kifejtett indokok folytán mellőzte. Van azután a helyettesítésnek még egy harmadik neme — a *szükségbeli* helyettesítés is, — az, a midőn nem jelentett be a közjegyző a kamaránál sem rendes, sem rendkívüli helyettest, a mikor is «távollétében», vagy ha «bármely ok miatt eljárni akadályozva van» és «székhelyén más közjegyző nincsen», «addig a míg a közjegyzői kamara helyettest nem rendel,» «a közjegyző székhelyén levő kir. járásbírótság vezetője végzi azon járásbírótság területén mindazon teendőket, melyek a közjegyző hatásköréhez tartoznak». A szükségbeli helyettes tehát a kir. járásbírósnak a vezetője. Megjegyzendő, hogy a míg a novella 6. §-a a helyettesítést mindig csak a közjegyző «távollétének vagy betegségének» az eseteire korlátozza, addig a novella 9. §-ának ezen szavai: ha a közjegyző *bármely ok miatt* eljárni akadályozva van és helyettese nincsen» a helyettesítést, még pedig a *rendes* helyettesnek a működését is, az akadályoztatás bármely eseteire kiterjeszti. A törvény szelleméből tehát az következik, hogy a rendes helyettes a közjegyzőt — az egy időben való működésnek a kizárásával — bármikor és bármi okból is helyettesítheti, a mely okok lehetnek olyanok is, a melyek a kamarának *előzetesen* be sem jelenthetők. A törvény 52. §-ának azon rendelkezéséből pedig, mely szerint a közjegyző székhelyét három napnál nem hosszabb időre elhagyhatja, a nélkül, hogy arról a kamara elnökének jelentést tenne: világosan következik, hogy a helyettesítéshez «előleges» bejelentés csak akkor kell, ha a közjegyző hosszabb időtartamra távozni akar, a mihez a kamara részéről távozási engedélyre van szüksége. A rövidebb időre való távozás alatt az «előzetesen» bejelentett helyettes a «távollévő,» illetőleg «bármely ok miatt eljárni» akadályozott közjegyzőt előleges bejelentés nélkül

is helyettesítheti; természetesen azonban, hogy ez a helyettesítés a «távollét» vagy az «akadályozás bármely okának» a megszüntével a kamarának tudomására hozandó. Megerősíti e felfogást a m. kir. igazságügyministeriumnak 34919/1894 rendelete is.

Érvénytelen közokiratok.

Egyik közjegyzői kamara területén egy hivatalból kirendelt közjegyzői helyettes hivatalos működése folyamán a következő köriratú hivatalos pecsétet használta: «N. N. kir. közjegyzőhelyettes N.-ben».

Pedig az 1874: 35. t.-cz. 24. §-a, kihagyva a kihagyandókat, így szól: «a helyettes — a mennyiben nem közjegyző — a helyettesített közjegyzőnek hivatalos pecsétjét használja».

Hogy ez a rendelkezés a hivatalbóli helyettesítés esetén is feltétlenül megáll, kitűnik az 1886. VII. t. cz. 16. §-ának harmadik bekezdéséből, mely így szól: «Ha a helyettes nem közjegyző, annak a közjegyzői pecsét is átandó», minden esetre azért, hogy avval éljen.

Miből következik, hogy a törvény közjegyzőhelyettes-pecsétet nem ismervén, a fenti pecsét nem hivatalos pecsét.

Ha pedig a fenti pecsét nem hivatalos pecsét, akkor az illető közjegyzőhelyettes által felvett közokiratok egy nagyon is lényeges kellékben szűkölködnek.

A 35. t.-cz. 79. §-ának «g» pontja ugyanis megmondja, hogy a közjegyzői okíraton a közjegyzői pecsétnek rajta kell lennie, a 68. §. pedig hozzáteszi, hogy, ha az okíratról a 79. § «g» pontjában megkövetelt kellék hiányzik, az közjegyzői okírat erejével nem bír.

Miután pedig a közjegyzői törvény csakis közjegyzői pecsétet ismer, a hivatkozott helyettesi pecsét pedig ilyennek a fentiek szerint el nem fogadható, az illető helyettes által felvett közokiratok, közjegyzői pecséttel megpecsételve nem lévén, a 68. § alapján a közokírat erejével nem bírnak.

Egy közjegyzőhelyettes.

Kérdések

az örökösödési eljárás gyakorlati alkalmazása körül:

1. Mit tegyen a kir. közjegyző, ha a haláleseti felvételben megnevezett örökösök közül a szabályszerűen kitűzött tárgyalásra a közjegyző előtt senki sem jelent meg?

2. Mit tegyen a megbízó kir. járásbíró, ha a kir. közjegyző a felek meg nem jelenése miatt az ügyiratokat visszamutatja?

3. Igen sok telekkönyv B. lapján, még a telekkönyvek behozatala idejéből tulajdonosként «örökhagyó» (Erblasser) van bejegyezve, jeléül annak, hogy a hagyaték máig le nem tárgyalatott. Kérdés most már: tartozik-e a kir. telekkönyvi hatóság az ily elhalálozásokat a törvény 23. §-a s a minist. rendelet 28. §-a értelmében a kir. járásbírósnak, mint hagyatéki bíróságnak, bejelenteni?

Bésán Mihály
lugosi kir. közjegyző.

Vegyesek.

Egy új kommentár.

A közjegyzői törvények magyarázata. Irta Dr. Blum Béla pécsi kir. közjegyző. Budapest Grill Károly 1896.

A kommentár-irodalomnak voltaképp nem vagyunk nagy barátjai. Legalább úgy a mint az hazánkban fellép, ellenkezését kell hogy felkeltse mindenkinek, a ki hazai jogunk egészséges fejlődését szívében hordja. Mert a jog fejlődésében a tudomány szavának, a jurisconsulti közreműködésének lényeges feladatai volnának, mai nap is ép úgy mint régenten. Sőt minél termékenyebb a gyakorlat, minél elevenebb, gyorsabb haladású az élet, annal kevésbé nélkülözheti az a tudomány ellenőrző, mérséklő, rendező behatását. A kommentáriródalom azonban hazánkban egy idő óta a jog tudományos művelését teljesen kiszorítja. Alig nyer egy új törvény szentesítést, felburjánzik a nyomán egy csapat kommentár, legtöbb esetben a törvénynek egyszerű lenyomata néhány jegyzettel ellátva, a mi a törvényjavaslatnak indokolásából, a képviselőházi tárgyalásokból és a bizottsági jelentésekből van merítve. Már a megjelenésük körülményei olybá jellemzik ezeket a kommentárokat, mint

melyeknek a könyvvásár pillanatnyi igényei adtak létet; nem is kell a tartalmukat nézni, hogy meggyőződjünk róla, miszerint nem a szerző hanem a kiadó gyermekei, ki velük arra a közönségre számít, mely a commentárt a törvény miatt veszi és nem a törvényt a commentár miatt.

A könyvírásnak ezen legkényyelmeesebb módja ellen, önmagában véve, nem volna kifogás tehető, ha nálunk a könyvpiacz vásárló képessége nem volna nagyon korlátolt. Körülményeink között azonban az e fajta commentárok, melyeknek felületessége gyors megjelenésüket igen megkönnyíti, lefoglalják a maguk számára az egyetlen közönséget melyre nálunk a szakkiadmányok ez időszerint számíthatnak, azt t. i., mely hivatásánál vagy életkörülményeinél fogva van utalva arra, hogy bizonyos szakma iránt érdeklődjék. Az az író aztán ki tudományos ambíciókkal van eltelve, természetes, hogy csak késetten érkezik.

Hiszen vannak kivételek és épen a saját szakmánk nincs híjával az ilyeneknek. A Rupp-féle commentár bizonyára párját ritkítja jogi irodalmunkban. Hanem ez a munka, hosszú tanulmányok gyümölcse, azon évek alatt érlelődött, melyek a közjegyzői intézmény meghonosítását megelőzték, viszonyok között, melyek az ilyen munka keletkezésére kedvezőbbek voltak a mostaniaknál. Ujjá szült politikai életünkkel akkorában minden ága a köz működésnek új lendületet látszott venni. A jogászgyűlések virágokban álltak, vitaanyagok bősége, értékessége s az egész jogászvilág érdeklődése és részvétele folytán. Jogi folyóirataink elevenebb contactusban állottak a nyilvánossággal és az intéző körökre határozóbb volt a befolyásuk. A «Magyar Themis» hasábjain megjelent tanulmányok sok tekintetben irányító hatással voltak készülő intézményünk kérdéseire. Az akkori jogászgyűléseknek is legnagyobb érdeklődéssel vitatott tárgyai közé a közjegyzőség mikénti szervezése tartozott. Érthető, hogy e viszonyok termékenyítő hatással voltak az olyan alkotó szellemre, minő a szóban forgó kommentár szerzője. Mert hogy nem kevesebbet mint ezt a jelzöt illik e munkával szemben használni, arra a megjelenése óta lefolyt két évtized épen minket közjegyzőket, tanított meg legjobban. Széles történeti alapon, kimerítő ismeretekkel, a positiv törvény keretében teljes rendszerét adja ez a munka a közjegyzői tudománynak, és éles szemmel a praktikus exigenciák iránt, törekszik összeforrasztani az új intézményt a hazai viszonyokkal és

a még idegenkedő közfelfogással. Úttörő létére nem szorítkozik a törvény exegetikus feldolgozására, hanem a történeti és tudományos anyag oly bőségével veszi azt körül, mely az olvasót mindjárt elejétől fogva arra képesíti, hogy magasabb nézőpontról, a positiv intézkedések megösmerésén felül, azoknak jelentőségét, célját és kívánatos továbbalakulását is felösmerje.

És ez az épen, a mi egy commentárt tudományos magaslatra emel. Csak a rendszerben szabad eltérnie a tudományos tárgyalás közönséges módjától. Nem tartjuk megengedhetőnek, hogy a gyakorlatnak más engedményeket tegyen azon egyen kívül, mely a könnyű forgathatóságot feltételezi. Különben egyszerű kézikönyvvé lesz, melynek mint munkaszámának meglehet az előnye, de a jogirodalomra jelentőséggel nincs.

Az új commentár, melynek megjelenése ezekre a reflexiokra kész, mindenesetre mostohább körülmények közt lát napvilágot és az első elismerés, amire szerzője igényt tarthat, azt hisszük, bátorságát illeti, hogy a tespedésben, melyben jogéletünk mai nap szenved az általános közönynek daczára, mely kicsiny karunkat is nagy részben megmételte, munkáját útnak merte ereszteni. Hogy milyen mai nap a részvétlenség jogász köreinkben a legfontosabb alkotások iránt, azt az utolsó codificatiók története bizonyítja. A házassági jogról szóló törvény, mely leendő polgári törvénykönyvünknek van hivatva részét képezni, csak politikai vonatkozásaiban tudta a közvéleményt felrázni; jogi jelentősége, mely pedig kétségtelenül általánosabb és nevezetesebb, hidegen hagyta még a szakköröket is, holott épen jogi részleteiről lehetett volna elvárni, hogy a jogászvilágot érdeklődésre, hozzászólásra készítik, mint azt utóbb Németországban a magánjogi codificatioval szemben láttuk.

Ezért nem is tudjuk, hogy az új commentár szerzője nem fogja-e a munkájára pazarolt idejét és fáradságát bánni, a mi nagy kár volna irodalmunkra nézve, mert ez a commentár is, a mint már felületes lapozgatásából is látjuk, mindenképen azok közé tartozik, melyek benne számot tenni vannak hivatva és nem csupán a gyakorlat hétköznapi igényeinek kielégítésére valók.

Az első, a mi e commentáron szembeötlik és szinte minden lapján újból megkapja az olvasót, az szerzőjének mindenképen önálló fölfogása. Majdnemhogy túlságba csap ez az önállóság, a mennyiben szerzőt sehol sem látjuk sem előzőinek nézeteire, sem a gyakorlat

által kifejtett közfelfogásra támaszkodni, (az immár husz éves judikaturát talán jobb is lett volna rendszeresebben felölelni) hanem mindenütt és minden vonatkozás nélkül a saját gyakorlata által nevelt független ítéletével lép elénk és meg kell vallani, hogy ez az ítélet világos, biztos, olyan emberé, a ki meg tudja látni a kérdés lényegét s a mellett a szükséges praktikus érzékkel is bír. Példakép említjük véleményét a törvény 6. szakaszához, melylyel a kamaráknak a kinevezések körül gyakorlatba jött «kijelölését» helyteleníti, mivel a kamaráknak csupán az összes pályázók feletti «véleményadás»-hoz való jogosultságát ösmeri el. Nem tagadható, hogy a törvény szoros értelmezése mellett ez a nézet helyesebbnek látszik. A mi magunkat illet, ennek daczára nem szeretnők ezt a törvényt tágitó gyakorlatot kiküszöbölve látni, melyre talán kissé erős az «abusus» kifejezés. Nem szeretnők pedig azért, mert a jövődő fejleményeket oda szeretnők irányulva, hogy a kinevezések körül a kamaráknak határozóbb befolyásuk legyen s úgy tartjuk, hogy a gyakorlat ebben is, mint sok másban, egy jövődő törvénynek egyengetheti útját.

Erdekes szerzőnek a helyettesítés vitás kérdésében kifejtett nézete is, a megkülönböztetéssel, melyet rendes és rendkívüli helyettesítés közt tesz; az akadályoztatás okai körül a törvényben található ellenmondás felderítésére tett kísérlete, az előzetesen be nem jelentett helyettesítés tartamára vonatkozó véleménye. Ezt a részletet mutatványúl jelen számunkban közöljük.

A közjegyzői kamarákra vonatkozó fejezetben avval a kettős felfogással foglalkozik, mely a kamarai szervezet jellegére nézve a törvény kevésbé precíz rendelkezései folytán gyakorlatunkban kifejlődött, s melyet már e folyóirat tavalyi évfolyamában (351—355 lap) Bánffay Simon kir. közjegyző szóvá tett. Szerző azonban a Bánffayéval ellentétes nézetet vallja és tagadhatlan elmeéllal vitatja a kamara autonom voltát szemben az általa «hierarchikusnak» nevezett felfogással, mely az egy kamarához tartozó közjegyzők összeségét a választmánynak alárendelve véli.

A közjegyzői hatáskört tárgyalván, magától való, hogy a hatáskör kiterjesztésének híve. A novella 21—23. szakaszait az eredeti törvény 54. szakaszával szemben korlátozóknak jellemzi és bizonyítja, mire, tudunkkal, hasonló módon nem történt még utalás s bár nézetéhez, azt tartjuk, szó fér, fejtegetései e részben is megerősítik azt, a mit önálló felfogásáról és éles megkülönböztetése-iről mondtunk.

Ugyane benyomással olvassuk fejtegetéseit a törvény 81. szakasza körül kifejtett controversiák tárgyában, noha itt is csak a másodhelyen érintett controvers kérdés megoldásához tudnánk föltétlenül hozzájárulni, mely a közjegyzői törvény életbelépte előtt magánokíratban kötött házassági szerződéseknek közokírat erejére emelésének kérdésével foglalkozik. A mi az első controvers kérdést illeti, azt t. i., hogy magánokírat alakjában kötött oly szerződés, melynek érvényéhez a közokírat alak kellékes, érvényesen ruházható-e fel utólag közokírat minőséggel, szerzőnek szépen megokolt véleménye daczára, melyet különben, tudjuk, számos kartársunk oszt, azt a nézetet tartjuk, hogy igenis, az ilyen magában érvénytelen magánokírat érvényessé válik az által, hogy utólag közokírat alakszerűségekkel lesz felruházva, sőt azt hisszük, hogy ez a rendelkezés egyenesen az ilyen alakhiányban szenvedő okíratok kedvéért lett a törvénybe felvéve. Hiszszük pedig nemcsak abból a czélszerűségi okból, hogy a kérdéses rendelkezésnek, mihelyt nem vonatkozik a szóban forgó magánokíratokra is, alig volna valami praktikus jelentősége, hanem főkép a bizonyítás tanából merített azon belső ok miatt, hogy az ilyen utólag felruházott okíratnak a közokírat összes lényeges kellékei megvannak. Lényegesek pedig a kellékek: hogy igazolva legyen, miszerint az ügyködő felek az okírat tartalmát ismerik s hogy igazolva legyen, miszerint a felek akaratára az okírat tartalmával megegyezik, illetve is, ez utóbbi közvetlenül igazolható nem lévén, igazoltassék a két concludens tény, hogy a felek az okírat tartalmáról tudomást szereztek és e tartalomhoz való beleegyezésüket kinyilvánították. Igazoltassék pedig e két körülmény a törvényes hatáskörrel felruházott közhitelű személy által.

Ebben áll a közokírat és ez voltakép az oka, hogy a közokírat előzetes bizonyító erővel bír, lévén benne előzetesen bizonyítva azok a tények, melyek más okíratoknál utólag kerülnek bizonyítás alá. A közokíratához kellékes alakszerűségek pedig csak arra valók, hogy a kérdéses határozó tények megtörténtét garantirozzák. Miuután pedig az utólag felruházott okíratokra nézve előirt alakszerűségek, amint azokat a gyakorlat kifejtette, lényegileg azonosak a rendes okíratfelvételnél követett alakszerűségekkel, megesvén ezeknél is az okírat felolvasása, a felek nyilatkozása és e tényeknek közhitelű tanúsítása, ennél fogva az ilyen okíratok semmiben sem tekinthetők fogyatékosabbaknak, gyöngébb bizonyító erejűeknek azoknál,

melyeknél a fogalmazást is a közjegyző végzi. Tényleg az egész különbség csak a fogalmazás kérdésére lyukad ki. Súlyt helyezünk erre: «amint azokat a gyakorlat kifejtette». Mert a 81. szakasznál is ismétlődik törvényünk eredendő hibája, a kevéssé szabatos, nem jogászias szerkezet. A 81. szakaszt szószerint követve, a közjegyző nem olvasná fel a magánokíratot, sem a felek beleegyezését nem kérdené, sem ezeket nem tanusítaná. Csak a jegyzőkönyvvel végeznék ezeket, a magánokíratot pedig egyszerűen, szinte megnézetlenül, hozzacsatolná a jegyzőkönyvhöz. Hát, ha ezt így tenné, akkor egyszerű letét esete állana be s nem nyerne közokíratit semmiféle magánokírat, sem az olyan, melynél a közokírat alak kellék, sem az olyan, melynél nem az. Itt is a gyakorlat volt az igazi törvénytudó.

Nem követjük szerzőt végig az egész törvényen, bár annak sok controvers ága-boga bő alkalmat nyújt mindvégig önálló érdekes és jól megokolt felfogása megösmérésére. Így még különösen a 82. szakasz ösmeretes controversiája; a 90. szakaszhoz való helyes megjegyzése, hogy a közjegyző vizsgálatának tárgyát nem képezheti az, hogy a kereskedelmi könyv szövege mindenütt vakarás-, vagy szabálytalanság-mentes-e, csak a hitelesítendő kivonatnak megfelelő szöveg ne legyen ily mód aggályos; a 101. szakasznál a pénzletek körüli nehézkes korlátozás tágitására alkalmas véleménye stb.

Sajnáljuk azonban, hogy szerző nem tartott meg egész művén végig egy irányt, melynek, munkája elején igen szerencsésen indult s mely alkalmas lett volna annak a már érintetten felül, egy második, igen értékes sajátos vonást kölcsönözni. Lehet különben, hogy ez egyéni felfogás dolga, melyből nem jogos kifogást követelünk. Műve bevezetésében ugyanis szerző egy érdekes tanulmányát közli a közjegyzői intézmény hivatásáról. Két csoportra osztja a jogállam igazságszolgáltatási feladatait. Az egyikbe a már megesett jogsérelmek megtorlását, a másikba azok megelőzését czélzó intézkedéseket sorozza. A megtorló jogvédelmet a bíróságok hivatáskörébe utalja, a megelőző jogvédelem hivatott közegei gyanánt pedig a közjegyzőket jelöli ki. A felosztás talán kissé scholastikus olyan, mely inkább a fogalmakban rejlő tetszetős ellentét kedvéért látszik csinálnak s nem a praktikus fejlemények vagy irányzatok szükséges produktuma; az élet pedig nem sablonok szerint alakul, még ha reá is akarnók azokat kényszeríteni. Noha szerző igen ta-

nulságos fejlegetéseiben épen azt törekszik igazolni, hogy az igazságszolgáltatás fejlődésmenetében ennek a kettős irányzatnak ellentéte jegeczesedik ki mindinkább. Hanem az eszme kétségkívül érdekes, új is ebben az alkalmazásban és, a mi nem utolsó, a közjegyzői hivatásnak igen hizelgő távlatot nyit. Az elnevezés is igen szerencsés; kevésbbé a megtorló jogvédelemé, mert hiszen vannak jogi összeütközések, melyekben mindkét fél vétlen, illetve jóhiszemű s melyeknek elintézésére azért a megtorlás nevezetét keménynek, nem egészen találónak tartjuk; de annál inkább a megelőző jogvédelemé, melynek eszméje is tetszetős s úgy látszik, egészen rátermett arra, hogy szálló ige legyen belőle. Szerettük volna már most, hogy e bevezetés alaphangját szerző egész munkáján keresztül fenntartsa s a tényleges állapotok magyarázatába mindenütt bele hagyja csendülni a «jövendő muzsikáját», melynek, jelenlegi sok irányban visszás és ki nem elégitő helyzetünk, mindannyiunkat híveivé avatott. Munkája evvel még inkább magán viselne megjelenési idejének jellegét s a mily megnyerő az írmodora, nem is kételkedünk, hogy nem egy olvasót nyert volna meg reformtörekvéseink számára. A reformeszméknek ez a következetes «ceterum censeo»-ja azonban művéből hiányzik. Ismételjük, hogy ezt nem kifogáskép vetjük fel; egy commentárnak ez utóvégre nem feladata.

A munka kilencedik fejezetében az új örökösödési eljárási törvény 56-71. szakaszait is commentálja, függelékül pedig magát azt a törvényt teljes szövegében, valamint a közjegyzői díjakról szóló 1880. LI. t.-cikket, az örökösödési eljárás végrehajtása és éllelbeléptetése tárgyában kibocsátott igazságügyministeri rendeleteket, a pécsi kir. közjegyzői kamara által szerkesztett ösmeretes eljárási szabályzatot és az örökösödési eljáráshoz szolgáló idézési mintákat közli, úgy, hogy a közjegyzői eljárásra vonatkozó szabályoknak szinte compendiumát találni e 320 oldalra terjedő kötetben, mely ennél fogva, itt csak futólag érintett s távolról sem kimerített jeleségeitől eltekintve, már mint egyszerű kézikönyv is kitűnő szolgálatokat tehet vevőjének.

A kolozsvári kir. közjegyzői kamara a szaporítások dolgában a következő felíratot intezte az igazságügyi Ministerhez:

Nagyméltóságú magyar királyi Igazságügyi Minister Ur!

Nagyméltóságodnak folyó évi február hó 3-án 5625—1896 szám alatt kelt magas leiratára van szerencsénk — a kamaránkhoz tartozó közjegyzők meghallgatása után — jelentésünket mély tisztelettel a következőkben megtenni:

Az ujonnan felállítandó közjegyzői állások szervezésénél, kétségen kívül két szempont kell, hogy irányadóul szolgáljon, úgy mint a jogkereső közönség érdeke, és a közjegyzői állásnak anyagilag kellő biztosítása.

E két szempontnak kell vezérelvül szolgálnia, s a két elv helyes és méltányos összhangzásba hozatala által érhető a cél, a jogrend és a jogbiztonság előmozdítása, mely az egészséges állami élet egyik alapját képezi.

Hogy a szervezésnél a fő elv a jogkereső közönség érdeke, azt maga az intézmény célja és rendeltetése igazolja, de hogy ez állami szempontból is fontos rendeltetésnek megfelelőhessen, szükséges a közjegyzői állás anyagilag kellő biztosítása, mert ez által éretik el a cél, hogy a közjegyző egészen hivatásának szentelheti magát, lépést tarthat a folyton fejlődő jogi étellel, tudományosan foglalkozhatik a joggal, s így mint igazi, képzett jogász, magának az intézménynek erkölcsi tekintélyét fenntartva állhat az intézmény, a jogrend, és jogbiztonság szolgálatába. S a közjegyzői kar ezen kívánalma épen oly jogos, mint a jogkereső közönség érdekének a kielégítése, mert a törvény és a gyakorlat igen helyesen, mint a jogrend és a jogbiztonság őrét és védnökét, a közjegyző állást a társadalomban oly positiora helyezé és vele szemben oly kívánalmakkal lép fel, hogy ez szükségessé teszi, hogy anyagilag jó jövedelemmel bírjon, mert különben a törvény és a társadalom által megteremtett positioikat betölteni teljesen képtelen.

Nem kicsinyes érdekek, nem az anyagi haszon utáni vágy kívánják azt, hanem az állam jól feltogott érdeke, mely csak egy ilyen erős és anyagilag lehetőleg biztos alapon nyugvó intézménnyel képes elérni céljait.

A mi a szervezés kérdését a jogkereső közönség érdekeinek szempontjából illeti, a közönség érdeke nem az, hogy egyszerűen

új közjegyzői állások szerveztessenek, melyek nem lévén anyagilag kellőleg biztosíthatók, a közjegyzői kar megbízhatatlan közeggé redukálnék, hanem épen az, hogy a közjegyzői kar az általa megteremtett niveaun megmaradván, erkölcsi tekintélyét növelve, megbízhatóságban még erősödjék.

Már pedig az erdélyi részekben ujonnan tervbe vett állásokkal a közjegyzői intézmény, — épen a tisztességes megélhetéshez szükséges jövedelem hiánya miatt, — alásülyedne tekintélyében sőt sok helyen a közjegyzői állás niveaujára jutna, s ez által a jogkereső közönség elidegenedne a közjegyzői intézménytől.

S épen ezért előzőleg biztos tájékozás szerzendő a vidék gazdasági viszonyáról, ügyforgalmáról, megfigyelendő, hogy az újabb közjegyzői állás rendszeresítését ki kéri, és mily indokból, nem-e egyszerűen csak plausibilis, localis érdek, vagy épen nagyon is személyes érdek indoka a kérelemnek?

Mert egy ilyen állami szempontból fontos intézményt csak személyes vagy localis, látszólagos érdekek szolgálatára rendelni, az államhatalomnak kicsinylése volna, és az államhatalom tekintélyét csorbítaná.

Eclatáns példa erre a marosvásárhelyi eset, a mikor annak idején a kamara épen a fenti okok és indokok alapján egészen őszintén megmondotta a Nagyméltóságodhoz intézett felterjesztésben, hogy Maros-Vásárhely ügyforgalma egyáltalában nem igényel két közjegyzőt, és számszerű kimutatásokkal, statistikával igazolta véleményét és ennek daczára mégis rendszeresített a második közjegyzői állás s most a gyakorlat és tapasztalat igazolta és megerősítette a kamara véleményét, hogy a szervezés nem volt szükséges.

Megfontolandó, hogy egy vidéki, kis pénzügyintézetecskéért közjegyzői állást szervezni még nem lehet, mert nem ad annyi dolgot, hogy a közjegyzői állás anyagi helyzetét csak részben is garantírozhatná, mit eléggé eclatánsul bizonyít az ügyforgalomról szóló statistika; s különösen ha még tekintetbe vesszük, hogy minden pénzügyintézetnek külön jogügyi osztálya van, s így Erdélyben van pénzügyintézet, hol több ügyvéd is dolgozik egy ily pénzügyintézetnél, a közjegyzőt pedig szándékosan kikerülik; s így van vidéken közjegyzői állás, hol 4—5 pénzügyintézet, nagy kereskedés, gyári forgalom van, s egy pár óvástól eltekintve egyéb dolgot nem ad a közjegyzőnek.

De tekintve főleg az eddigi ügyforgalmat s ennek statistikáját, mely az egyedüli tájékoztató lehet az új közjegyzői állások szervezésének szükségességére nézve, ez korántsem mutat oly nagy mérvű növekedést és szaporodást, hogy a most meglevő közjegyzők egyáltalában nem, vagy csak a jogkereső közönség rovására és hátrányával tudnának eleget tenni a közönség érdekeinek.

De hadd beszéljenek a számok, hadd beszéljen a statistika, mely fényesen igazolja előbbi állításunkat.

Igy a mint a kolozsvári közjegyzői kamara kerületében levő közjegyzők 1895-ik évi ügyforgalmáról készített kimutatás feltünteti, a kamara kerületébe tartozó 25 közjegyzőnél a közokirat felvétel, illetve az ügykönyvbe vezetendő ügy átlagos és viszonylagos összege csak 250 és 300 közt váltakozik, s ezeknek is szinte fele csak névaláírás hitelesítés, a melyért csak 75 krajczár díj jár.

Igy, a tordai közjegyzőnél 229 ügyszámból 136 névaláírás hitelesítés, a székelyudvarhelyinél 303 ügyszámból 107 névaláírás hitelesítés, az egyik kolozsvárinál 1086 ügyszámból 579 névaláírás hitelesítés, a másik kolozsvárinál 349 ügyszámból 161 névaláírás hitelesítés, a marosvásárhelyinél 373 ügyszámból 183 névaláírás hitelesítés, a nagyszebeninél 485 ügyszámból 266 névaláírás hitelesítés, a brassóinál 434 ügyszámból 242 névaláírás hitelesítés.

A mi pedig a hagyatéki ügyek számát s ezeknek megosztását illeti, ennek átlagos összege, tekintve a 25 közjegyzőnél levő összes hagyatéki számot, csak 300 és 350 közt váltakozik.

Ezek az adatok eléggé illusztrálják, hogy az ügyforgalom egyáltalában nem oly nagy, hogy a kamara kerületébe tartozó 25 közjegyző a jogkereső közönség érdekeinek eleget nem tehetne sőt épen a már most meglevő s különösen a vidéki közjegyzői állásoknak jobb anyagi biztosítása teszi kívánatossá az ügyforgalom növekedését.

Igaz ugyan, hogy vannak egyes vidékek, melyek közönségétől bizony távol van a közjegyzői székhely, de e vidékek nem bírnak oly gazdasági viszonyokkal, nem bírnak különösen oly virágzó és élénk kereskedelmi és ipari élettel, hogy egy közjegyző anyagi biztosítékait garantírozhatnák, a mi nélkül pedig egy új közjegyzői állás rendszeresítése a közjegyzői intézmény erkölcsi tekintélyének rovására esnék.

Nagyméltóságod magas leiratában különös indító okúl, a szervezés alapjául, az új örökösödési eljárás életbe lépte folytán várható ügyforgalom növekedése van említve.

Kamaránk komoly megfontolás tárgyává tette e kérdést, tudatában annak, hogy minő fontos jogi és gazdasági érdekek is vannak a hagyatékok lehető gyors letárgyalásához kötve, s hogy vajjon az ügyforgalom esetleges növekedése esetén eleget tehetnek-e a most meglevő közjegyzők, e minden esetre fontos követelménynek, de azon meggyőződésre jutott kamaránk, hogy ezen kilátásba vett ügyforgalomnövekedésre még basirozni nem lehet. Hogy mennyiben fogja növelni az új örökösödési eljárás az ügyforgalmat, ezt még csak a jövő mutatja meg, sőt az 1894. évi XVI. t.-cz. 98—100 §-ai egyenesen arra engedtetnek következtetni s arra adnak alkalmat, hogy az ediginél több hagyatékok fog a közjegyzők mellőzésével átruháztatni.

Az új örökösödési eljárás folytán ha szaporodott is a munka, de nem szaporodott a jövedelem. Az új eljárás szerint az idézés annyira complicált, hogy az sokkal több munkát ad, mint a régi hagyatéki eljárás, s különösen az erdélyi részekben, tekintve, hogy a hagyatékok nagyobb részt mind kisértékűek, a munka egyáltalában nincs arányban a közjegyzőt megillető tárgyalási díjjal.

A törvény gondoskodik a magyarországi, különösen pedig a budapesti közjegyzőkről, mert a nagy hagyatékoknál felemeli a munkadíjat, de nem vette figyelembe az erdélyi részek gyenge közgazdasági viszonyait, zilált birtokviszonyait, az elszegényedett vidékeken levő apróbb hagyatékokat, melyekre a királyi közjegyző, még ha 3—5 forintot liquidálnak is fáradságos munkájáért, az is reménybeli, azért még ingó és ingatlan végrehajtást kell foganatosítania, és akkor is kapja a nemleges zálogolási jegyzőkönyvet, ha már egy csomó munkát rá is fordított és esetleg, a helyszíni tárgyalásra kiszállva, rá is fizetett; már pedig, miután a kereskedelmi és ipari élet s a forgalom központjai mégis csak a városok, így a vidéken felállítandó közjegyzők működési körének legnagyobb részét a hagyatéki ügyek fognák képezni, melyeknél az arány pedig úgy áll, hogy az összes hagyatékok 20⁰/₀-a 100 forinton alól van, a mi után pedig tárgyalási díj nem jár, 50⁰/₀-a nem haladja meg az 500 forintot, de csak alig 10⁰/₀ oly értékű, mely az 500 forintot meghaladná, s más részt az új törvény értelmében az illetékkiszabás

czéljára készített hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyv és leltár másolata és hitelesítéseért díj nem számítható, mint előbb, kérdés, ha vajjon ily körülmények között a tisztességes megélhetés biztosítva volna-e s nem rontaná-e ez esetleg az intézmény erkölcsi tekintélyét?

De mert épen a hivatolt §-ok alapján az ügyforgalom növekedése nagyon is problematicus, s mert a munkakör sem az örökösödési eljárással, sem pedig más törvényhozási intézkedéssel nem tágított, ez indítja kamaránkat arra, hogy elvileg azon álláspontra helyezkedjék, hogy új közjegyzői állások szervezése még korai, s hogy kellő és biztos alapon történhessék majd az új állások szervezése, halasztassék el egy pár évre, míg a tapasztalat, a statistika s az új törvények az ügyforgalomra gyakorolt hatása a helyes és szükséges újításokra biztos alapot nyújthatnak.

S végül egy körülményre bátor felhívni a kamara Nagyméltóságod nagybecsü figyelmét; ugyanis a közjegyzői intézményt szervezésekor 1874-ben kinevezett közjegyzők úttörői voltak az intézménynek, s igazi honfiai áldozatkészséggel és buzgósággal, akkor, mikor más állásokon előnyös előmenetelre, fényes jövőre lett volna kilátásuk, bizonytalan és kétes jövőért hagyták oda állásukat és lelkiismeretes munkájukkal az intézmény erkölcsi tekintélyének és erejének emelésén munkálkodtak, és az állásukban az előmenetel és fényesebb jövő minden kilátása nélkül 20—25 évet töltöttek el, oly lelkiismeretesen szentelve életüket hivatásuknak, hogy ma nyugodtan, sőt büszkén tekinthetnek ez intézményre, mint a mely általuk és bennök nyerte azt az erkölcsi tekintélyt és erőt, a melylyel képes ma megfelelni feladatának.

Soha panasz nem volt, hogy a közjegyzők nem állottak volna a jogkereső közönség rendelkezésére, nem ők vártak, hanem ők várt, hogy munkája legyen.

S ezen a szervezéskor közjegyzői állást foglalt egyénekekkel szemben, kiknek, megmaradva régi állásukban, ma sorsuk sokkal biztosabb, tekintélyesebb lenne, és munkában elaggott öreg koruk nyugdíjjal lenne biztosítva, és nem kellene aggódniok haláluk esetére családjuk sorsán, ezen úttörő harcosokkal szemben a m. államot bizonyos morális kötelezettség terheli, hogy átruházott hatáskörükben őket ne korlátozza s talán nem a legméltányosabb eljárás volna, ha ezen körülmények mellőzésével a magas igazságügyi kormányzat, úgy szólva jogos ok és indok nélkül csorbítaná a közjegyzők eredetileg biztosított hatáskörét.

Az előre bocsátottak után a kamara ez idő szerint, a felhozott indokoknál fogva, időszerűtlennek találja egyáltalában új állomások szervezését, de mert a tervbe vett újítások feletti véleményadásra határozottan hivatunk fel, a következőkben tesszük meg tiszteletteljes véleményünket:

Ad. 1.

Tekintetbe véve a mócsi és tekei járások viszonyait és a jogkereső közönség érdekeit, a kamara a tekei járásbíróság területére tartja szükségesebbnek és czélszerűbbnek az új közjegyzőséget, mert Mócs nem közjegyzői székhelynek való, miután a mócsi és tekei járásoknak épen szélén van, és így messze van a járások központjától. De ellene mondanak a szervezésnek a község viszonyai is. Ugyanis Mócs egy egészen elszigetelt mezősi község, homég tisztességes lakás is alig kapható. Mezősi szegény nép e lévén, nincs ipara, kereskedelme és forgalma.

Van ugyan egy kis pénztintézete, mely hetenkint egyszer egy pár órát van nyitva, de ez még nem fogja a megélhetést garantirozni. Másrészt vidéke is épen ilyen szegény Mócsnak.

Teke a szászok munkás természeténél fogva nagyobb jólétnek örvend, és egy szerény igényű közjegyző Tekében még is csak inkább megélhetne.

De Mócsot a kamara ez esetben sem tartja helyesnek kiszakítandónak, mert ennek helyezte a kiszakítás által nem javulna, s így ezt továbbra is a kolozsvári közjegyzőség kerületében hagyandónak véli.

A kamarát e véleményénél azon nézet vezérli, hogy a beosztásnak, szervezésnek alapjául nem szolgálhat egyedül a népesség száma; a terület és népesség csak relative, mellékesen jöhet számba, és csak ottan, hol egyenleges népességi szám, arány, miveltség és gazdasági állapotok mutatkoznak; biztos alapul csak is a rendelkezésre álló becses statisztikai adatok szolgálhatnak, melyek a terület és népesség jogi és gazdasági érettsége tekintetében épen nem kedvező viszonyokat tanusítanak.

Ad. 2.

Sárkány székhelylyel a sárkányi és zernesti járásbíróság területével szervezendő új közjegyzői állásnak ellenmondanak a területi viszonyok, mert egyrészt a Sárkánytól távoleső zernesti kir. já-

rásbíróság területéről a jogkereső közönség soha nem fog Sárkányba járni jogügyeiben, mert a zernesti járásban levő községek legnagyobb része oly nagy távolságra esik Sárkánytól, hogy 6—8 órai utat kell tegyenek kocsin Sárkányig, míg Zernesttől Brassóig vasút lévén, a lakosok jogügyeikben eddig is az igen közel fekvő Brassó városába jártak és ezeknek telekkönyvi hatóságuk is Brassóban létezik, és így a zernesti járásnak Sárkányhoz való csatolása teljesen elhibázott dolog lenne.

De másrészt a sárkányi járásbíróság egymagában nem biztosíthat kellő ügyforgalmat és tisztességes megélhetéshez szükséges jövedelmet, tekintve a vidék igen szegény földhöz ragadt oláh lakosságára és azon kívül Sárkány Fogarashoz alig egy órai távolságára és e vidék lakossága a heti vásárok alkalmával Fogarasban jár el jogügyeiben is. Sárkány közönséges talu, lakossága kisköfalvó birtokos, volt jobbágy és granicsán szegény nép, kevés szükséglettel és a sárkányi kir. járásbíróság területén a legtöbb községben a királyi kincstár a tulajdonos.

Ezen körülményeket figyelembe véve, a kamara leghelyesebbnek véli, hogy szervezés esetén a sárkányi járásbíróság területe meghagyatik továbbra is a fogarasi közjegyzőség területében, míg a zernesti járásbíróság területe a brassói kir. közjegyzőség kerületébe osztandó, hová úgy természetileg, mint gazdaságilag tartozik.

Ad. 3.

A magyar láposi közjegyzőség szervezésének ismét ellenmondanak a kerületi és gazdasági viszonyok.

Mert első sorban az ilondai járás a Szamosvölgyben fekszik, Deéshez oly közöl, s lakói is Deéshez gravitálnak, naponkint bejárnak oda s jogügyeikben is itt járnak el, s így az ilondai járásnak csak kárt tenne az igazságügyi kormány, ha M. Láposra tenné közjegyzői székhelyét, mert, ha a hagyatéki ügyekben oda is menne, egyéb közjegyzői teendőit mégis Deésben végezné és így M. Lápos Ilondától úgyszólván semmi dolgot sem kapna.

De másrészt M. Lápos egymagában egy közjegyzőnek tisztességes megélhetést nem biztosít, mert M. Lápos vidéke nagyon szegény, nyomorult, ipart, kereskedelmet nélkülöző, eladósodott; havasi nép lakója mind kis birtokos, kik egy-két marhával tengődnek; régebben bánya műveléssel foglalkoztak, melylyel most fel-

hagytak, s e szegény nép szükséglete nem terjed oda, hogy közjegyzői közbenjárásra legyen szüksége, s így e tervbe vett újítás feltétlenül elejtendő.

Ad. 4.

Figyelemmel a központúl kiszemelt Szent-Agóta község lakói üzletszellemére, keletkezőben lévő ipari vállalataira, és épülő vasútjára, tekintettel a birtokviszonyok rendezettségére, a kamara a Szent-Agóta székhelylyel szervezendő új közjegyzői állás szervezéséhez mégis megfontolandónak tartja, hogy a medgyesi királyi közjegyző hatásköre ez által már mosodizben szenvedne csorbulást, mert első ízben a dicső szent mártoni közjegyzőség szervezése alkalmával elvétellett hatásköréből a dicső szent mártoni és hosszú-aszói járásbírótság területe, az újonnan szándékolt közjegyzőségge pedig ismételten megcsorbítottatnék hatásköre a szent agótai járásbírótság területével, a mi egy ilyen régi szolgálával, mondhatni úttörővel szemben méltánytalan volna.

A mi a medgyesi közjegyzőnek Erzsébet városra való átköltözését illeti, tekintve a medgyesi közjegyzőnek kamaránkhoz tett felterjesztésére, melyben székhelyének Medgyesén leendő meghagyásához ragaszkodik, e székhelyváltoztatás elejtendő.

Ad. 5.

Az e pontban szándékolt újításhoz a kamara a maga részéről is teljes megnyugvással hozzájárul, annál inkább, mert a kamara annak idején világosan és indokoltan kifejtette a második közjegyzői állás szervezésének szükségtelenségét, s a magas Miniszterium a kamara véleményének mellőzésével még is keresztül vitte a szervezést, s ime most a tapasztalat megmutatta, hogy Maros-Vásárhely ügyforgalma és a jogközönség érdeke egyáltalában nem igazolja és nem szükségli, hogy a székhelyen két közjegyzőség legyen, s így a most megüresedett egyik közjegyzőség be sem töltendő, hanem tekintettel, hogy Nyárad Szereda, különösen mióta a járásbírótság ott telekkönyvi hatóságot nyert és a nyárad-szeredai és vidéki székhely takarékpénztár megalakult, emporalis hely lett, e körülmények figyelembe vételével Nyárad Szeredán egy közjegyzőség szervezésének a kamara a maga részéről ellen nem mond.

Ad. 6.

E pontra nézve a kamara azon véleményben van, hogy Udvarhely megye aránylag nagy kiterjedése daczára nem túlnépes és szegény vármegye, itt nincs ipar, kereskedelem, nincsen nagybirtokos, a megélhetés nehéz, mit az a körülmény is bizonyít, hogy a nép munka hiány miatt Romániába vándorol, és így nincs is az a nagy ügyforgalom, mely a Székely Keresztúron szervezendő közjegyzőséget igazolná s különösen, ha még hozzá vesszük, hogy Székely Udvarhely mily közel van, s ennek kihatása által a székely-udvarhelyi közjegyzőség szervi egyessége megszűnik, a székely-udvarhelyi közjegyzőség értéke nagymérvben reducáltatik, és más részt a székely-keresztúri járás központja Székely-Keresztúr nagy község, itt azonban úgyszólva semmi forgalom nem észlelhető, ipar, kereskedelem alig van és így nem volna biztosítva az új közjegyző megélhetése, másrészt a székely-keresztúri járásban levő hagyaték-ügyek a székely-udvarhelyi közjegyzőség kiegészítésére szükségesek, mert az udvarhelyi járás a megye területén a legszegényebb és csak is a székely-keresztúri és oklándi járásokból kikerülő hagyaték-ügyek emelik és biztosítják az udvarhelyi közjegyzőség forgalmát.

A mi a Székely-Keresztúr nagyközségnek Nagyméltóságodhoz intézett feliratát illeti, a kamara azt épen a fentiek alapján teljesíthetőnek nem találja és Keresztúrnak Udyarhelyhez való vasúti közelsége miatt és mert a kamara alig hiszi, hogy a feliratban említett ügyforgalom oly nagy mérvű lenne, hogy ez biztosítaná egy Udvarhelyhez oly közel felállítandó közjegyzőség anyagi biztosítását, mert, a mint fennebb kifejtők, a hagyaték-ügyekre támaszkodni nem lehet. S a székely-udvarhelyi közjegyző a maga részéről a jogkereső közönség érdekében megtette azt, hogy hetenként átment Keresztúra, de épen munka és ügyforgalom hiánya miatt, kénytelen volt e kiszállásait ritkítani.

A mi a felirat ezen indokát illeti, hogy egyes községek nagyon is távol vannak a közjegyzői székhelytől, hát tekintve Keresztúrnak Udvarhelyhez való közelségét, ezen új közjegyzőség által sem sokat nyernének közelség tekintetében.

E körülmények komoly megfontolása mellett a kamara a kértést nem tartja teljesíthetőnek.

A kamara a maga részéről csak egy újítást kíván Nagyméltóságod nagybecsü figyelmébe ajánlani, ugyan is, tekintve az ügyforgalmat és hogy Szász-Sebestől Nagyszebenig tengelyen egy napi távolságban közjegyzői állás nincsen, tekintve, hogy újabban a szerdahelyi kir. járásbiróság telekkönyvi hatósággal láttatott el, a kamara ajánlaná, hogy a nagyszebeni két közjegyzőség egyikének megüresedése esetén, ez ne töltsék be, hanem Szerdahely székhelylyel a szerdahelyi és szelistei kir. járásbiróság területével egy új közjegyzőség szerveztessék, mert midőn az absolutismus idején két közjegyzői állás szerveztetett s ezek az 1874. t. cz. által fenn is tartattak, a nagyszebeni kir. törvényszék területe sokkal nagyobb volt, azóta azonban a régi terület nagyban reducalva lett, Vizaknán kir. járásbiróság állított fel és ez egész területével a közjegyzői kerületből kiszakított, s a megmaradt és megürült nagyszebeni, újegyházi és szelistei kir. járásbiróságok területei, miként a 20 évi statistikai adatok bizonyítják két közjegyzői állás megkívánta munkaadásra és kellő eltartására elégségesnek nem bizonyáltak semmi irányban sem.

A kolozsvári kir. közjegyzői kamara folyó évi Márczius hó 7.-én tartott választmányi üléséből.

Dr. Gidófalvy István s. k.
titkár.

Dorgó Albert s. k.
elnök.

A román nyelvben jártas helyettes és jelölt vidéki közjegyzői irodában fényes feltételek mellett azonnal alkalmazást nyerhet. Czim a szerkesztőnél.

●
Egy a legjobb bizonyítványokkal bíró volt közjegyző helyettes e minőségben újabb alkalmazást keres. Czime a szerkesztőnél.